

Informatie over locatie van Laboratorium voor Propaedeutische Anorganische Chemie

Door Ernst Homburg

Referenties:

- CJ = *Chemisch Jaarboekje*.
- Jaarboek = *Jaarboek der Universiteit van Amsterdam. 1, Gids der Universiteit, 1939/40*.
- Rientsma = L.M. Rientsma, 'Prof. Dr. E.H. Buchner als wetenschappelijk onderzoeker en docent,' *Chemisch Weekblad* 46 (1950), 414-415.
- Snelders1 = H.A.M. Snelders, 'Een halve eeuw scheikunde aan de Universiteit van Amsterdam, 1877-1927,' in: P.J. Knegtman en A.J. Kox (red.), *Tot nut en eer van de stad. Wetenschappelijk onderzoek aan de Universiteit van Amsterdam* (Amsterdam, 2000), pp. 21-40.
- Snelders2 = H.A.M. Snelders, De geschiedenis van de scheikunde in Nederland, [deel 2 \(1997\) pp. 208-209](#).
- WAS = J.W. van Spronsen (red.), *Werken aan scheikunde, 24 memoires van hen die de Nederlandse Chemie deze eeuw groot hebben gemaakt* (Delft, 1993).

(1) Laboratorium voor Propaedeutische Anorganische Chemie

Nieuwe Prinsengracht 134 (1919-1940)

Dit was een houten hulpgebouw, gebouwd in 1919 om aan de groeiende stroom chemiestudenten het hoofd te bieden. (WAS, p. 4, 21; Snelders1, p. 24, 39-40).

* Directeur: E.H. Buchner, lector 1919-1946, hoogleraar 1946-1950. (Snelders2; CJ 1941, 1946 t/m 1950).

(2) Laboratorium voor Propaedeutische Anorganische Chemie

Nieuwe Achtergracht 123 (1940-1956)

In 1940 verhuisde het lab naar een groter, stenen gebouw aan de Nieuwe Achtergracht 123 (Rientsma, p. 415). Hier was eerst een R.K. tekenschool gevestigd, en van 1923 tot 1935 een Joodse lagere school, de [Herman Elteschool](#). Na 1935 werd de school door de UvA verworven, en verbouwd tot laboratorium.

Zie: <https://archieff.amsterdam/beeldbank/detail/697ef957-c81b-b649-c29d-3aa3e192d454>.

* Directeur: E.H. Buchner, lector 1919-1946, hoogleraar 1946-1950. (Snelders2; CJ 1941, 1946 t/m 1950).

* Waarnemend directeur: Prof. Dr. W. van Tongeren (hoogleraar analytische chemie) + conservator Dr. P.C. Nobel (CJ 1951-1953).

* Directeur: Prof. Dr. H. Gerding, conservator Dr. P. Chr. Nobel (CJ 1954-1957; 1953-ff, WAS, p. 14-15).

Enige citaten van Herman J. den Hertog over de preparatenverzameling van (propaedeutische) *organische* chemie, illustreren de importantie van een preparatenverzameling:

- 1942: 'Als in de eerste tijd van Wibauts hoogleraarschap, steunde de identificatie van reactieproducten op de microanalyse en de preparatenverzameling.' (WAS, p. 27).

- 1943: 'Het duurde nog een jaar tot D-day. Ik weet echt niet meer, wie toen op het idee kwam, dat het toch tijd werd ons kostbaarste bezit, de preparatenverzameling, in veiligheid te brengen. Gevolg: een "levée een masse" om alles in tientallen dozen zorgvuldig te emballeren. Er verschenen een stel met paarden bespannen wagens en daarop reed onze collectie, begeleid door enkele stafleden naar een bunker in de duinen, waar het Stedelijk Museum zijn kostbaarheden had ondergebracht. Na een week moesten wij onze preparaten weer terughalen. De museumdirectie had opgebeld: "Die chemicaliën van jullie stinken. Daar kunnen wij onze schilderijen niet aan blootstellen". In de kelder van het laboratorium hebben de preparaten de oorlog overleefd. In de hongerwinter was het laboratorium dicht.' (WAS, p. 28).

Opmerking: Of de *anorganische* preparaten verzameling daar ook werd ondergebracht is helaas onbekend.

(3) Laboratorium voor Anorganische Chemie

Nieuwe Achtergracht 123 (1956-1972)

* Directeur: Prof. Dr. H. Gerding (CJ 1959, 1964-1972).

Opmerking: in CJ 1960-1963 wordt Anorganische Chemie per abuis niet genoemd. Volgens Snelders2 ging Gerding in 1970 met emeritaat, misschien werd het CJ na 1970 niet goed bijgewerkt, of werkte hij gewoon nog in dat lab.

(4) Practicumgebouw (Chemisch) / Chemisch Practicumgebouw (CJ 1964-1967)

Plantage Muidergracht 22, later Plantage Muidergracht 22-24

Toen in de jaren '60 de aantallen chemiestudenten weer sterk stegen, was er net als in 1919 behoefte aan een apart practicumgebouw voor pre-kandidaatsstudenten. Dat werd ca. 1965 in gebruik genomen aan de Plantage Muidergracht.

Zie: <https://archieff.amsterdam/beeldbank/detail/648574a5-f154-bdc9-4707-0e099e69e36a>.

* Directeur: Prof. Dr. W. van Tongeren (CJ 1964).

Directeur: Prof. Dr. Ir. C. Boelhouwer (CJ 1965).

Directeur Prof. Dr. H. Gerding (CJ 1967).

* Afd./ Lab Analytische Scheikunde.

* Afd./ Lab Anorganische Chemie (Prof. Gerding?/ D. MacGillavry) (Drs. R. de Vries) (CJ 1965-CJ 1967).

* Afd./ Lab Propaedeutische Organische Chemie (Cerfontain).

* Propedeudisch Medisch Practicum (Smits).

* Lab voor Chemische Technologie (Boelhouwer) (Lab in CJ 1965 op Plantage Muidergracht 26-28 (in CJ 1972 op nr. 30) (EH: toen gingen de farmaceuten naar nr. 24, zie CJ 1975).

(5) Anorganische Chemisch Laboratorium – J.H. van 't Hoff Instituut (= Roeterseiland)

Nieuwe Achtergracht 164-166 (1972-heden)

Prof. Dr. K. Vrieze (CJ 1975)